

se morajo taki konji, ki so smerkovi spoznani, konjederu dati, de jih pokončá, ker so scer v stanu to bolezin tako razširiti, de več konj v eni vasi, ali kamor koli drugam pride, okuži.

V domorodnih zadevah.

Gosp. Leopold Kordeš, bivši vrednik nemškiga Ljublj. časopisa, je pred nekimi dnevi v ravno tistim časopisu imenitno reč za povzdigo in omiko našiga domačiga jezika sprožil, namreč: de bi se v Ljubljani slovensko gledišče (teater) s stanovitnimi igravci ustanovilo, kateri bi včasih, posebno poleti, tudi v druge krajske mesta in tudi na Štajarsko, Goriško, Terzaško itd. igrat šli. Vsi narodi avstrijskiga cesarstva imajo gledišča v svojim jeziku, zakaj bi ga Slovenci ne imeli? De je poželjenje po igrah v domačim jeziku že staro, nam kaže „Županova Micka“, „Matiček se ženi“, v kterih so imenitni gospodje in gospé, kakor naš slavni Linhart, grof France Hohenwart, Dr. Pilar in več družih že v letu 1792 igrali. Gotovo ni močnejši podpore domorodniga duha in omike jezika, kakor so gledišne igre, — to nam spričuje zgodovina vsih narodov. De pa gledišne igre, ki od te strani velik dobiček narodski omiki prinesó, od druge strani ljudstvu ne škodjejo in lepiga zadržanja ne žaliyo, je pa pri gledišnih igrah zvesto na to gledati, de se le take igre igrajo, ki nimajo nič pohujšljiviga v sebi, kar se posebno pri Slovencih ne sme nikoli v nemar pustiti, ker slovenski narod je večidel čistiga in pobožniga duha. De se pa dajo slovenske igre za gledišče tako napraviti, de ne žaliyo nobeniga pošteniga človeka, spričujejo sosebno tiste igre, ki jih je dosihmal slovensko društvo v Ljubljani igrati dalo.

Ker tudi g. Kordeš to potrebo v svojim naznanilu spozná, se sme pričakovati, de bo njegovo povabilo od vsih omikanih rodoljubov z velikim veseljem sprejeto.

Misel je gotovo lepa, prav v domorodnim duhu, — ali izpeljanje ne bo brez težav. Gledišče mora dobro biti, če se hoče obderžati, — scer je boljši, de se nič ne začne.

Kdor hoče začetik te naprave podpirati, naj se vdeleži z eno ali več akcij, ena akcija velja 10 gld. Če se 100 akcij spečá, misli gosp. Kordeš, de bi bila šuma dovelj za začetek. Nam se ta znesek veliko premajhin zdi. Vsaki, ki ima eno ali več akcij, je deležnik gledišniga kapitala. Rodoljub, mislimo, ne bo na dobiček gledal, če se le dobra in stanovitna reč na noge spravi.

Gosp. Kordeš ali gosp. Babnik prejemata podpise za imenovane akcije; denar se pozneje vloži. — Prav željni smo dalje zvediti, kakó se bo ta reč naredila; zvedili bipa tudi radi natanjčnisi načert (plan) cele naprave. Deležnikov potem gotovo ne bo manjkalo, ne le na Krajskim, temuč tudi v bližnjih slovenskih deželah.

Skythæ, Skuti, Skutje, ali Skutniki, in Skythia, Skutje, Skutija, Skutsko ali Skutno.

(Dalje.)

Skutija unkraj Zimava je bila močno neznana; zato govorim tukaj koj od nekoliko znanši Skutije takraj Zimava. Med ljudstvi Skutije takraj Zimava so bili Massagetae, to je, Mesojedi, mnogoštevilno in borovesto ljudstvo, ktero je unkraj reke Araksa Ise-donam nasproti stanovalo. Ko se je kak Mesojed močno postaral, so se sošli njegova žlahta in znanci, ga z ovci in drugo živaljo vred zaklat in pojest, kar je pri njih za naj srečnisi smert veljalo. Na mesó so bili torej Mesojedi zares voljeje. Je kdo za boleznijo umerl, ga niso pojedli, ampak pokopali, in močno

jim je težko djalo, de ga niso mogli zaklati. Nič niso sejali, le od mesá, to je, od živine in rib so živeli in pa od mleka. Ki izmed njih niso mogli čed rediti, so se namest s kožami, le z ljubjem oblačili.

Zmed mnogih družih ljudstev so h Skutam spadali: Sakarauli Zagorali, Pasjani, Piskurji, Thysagetae ali Tičojedi; ti zadnji so le od lova živeli, in Argipaei. Iz dežele ali okrajne Tičojedov so tekle štiri reke; Lykus Lika ali Luka, Oarus Var, Tanais Ton ali Don, in Syrgis ali Sirbis, Serbis, Serb. Imena téh rek kažejo, de so tudi Tičojedi slovanskiga rodú bili. Argipaei so bili od rojstva plešasti, s širokimi plošnatimi nosmi in dolzimi bradeljni. Ti so govorili svoj posebni jezik, in okoljni sosedje so jih za svete imeli. Do njih so evropejski Skutje, kateri so po opravkih popotvali, sedem tolmačev v sedmih različnih jezikih potrebovali.

Iz tega se vidi, de je azijska, kakor tudi evropejska Skutija obsegala več različnih narodov, med kterimi so nekteri tudi Slovani bili. Od Skutov so se bili Bolgari in Rusi dalje v Evropo priselili. Od Bolgarov pravijo, de so se bili okoli léta 230 pred Krist. rojstvom preselili iz azijske Soromadje na večerni kraj reke Ra ali Volge, od ktere so blezò tudi imé Volgari dobili.

Evropejska Skutija se je imenovalo, kar je bilo za Soromadjo proti severji ljudstev, kterih greški in rimski zgodovinarji niso vedili imenovati. Še daljnisi ljudstva, od kterih so nekoliko slišali, so jim bili Nadborjane Hyperboraei. Kolikor dalje pa so ljudstva spoznavali, toliko dalje so Skute in ž njimi vred Nadborjane v popisovanjih pomikali.

Skutske réke so bile zraven zgorej imenovanih še: Ister, Porata, Prut ali po slovensko Prod, Tyras, Ter ali Dnester, Hypanis, Kuban in Borysthenes, Dneper ter Pantikapes Podkop. Med zadnjima dvema so stanovali Γοργοι Σκυθαι, to je poljodelski Skutje, kateri so bili tri dni hodá proti izhodu od Borysthena in so segali do Podkopa Pantikapes; proti severji pa skor in skor tako dalječ, kolikor se more po Borysthenu ali Borostenu nasproti v enajstih dneh pripeljati. Proti izhodu od poljodelskih Skutov so bili pastirski Skutje ali Čutje; tu ni bilo nič drevja zunaj v Hylaei. Ti pastirji ali čutje so imeli dežele ali okrajne, kar jo je v štirinajstih dneh moč preiti, do reke Gerrhus. Dalje čez to reko je bila dežela kraljevih Skutov; kterih je bilo naj več in so bili najsrečnisi; vse druge so si svoje sužne mislili.

Med drugimi bogovi so Skutje posebno Apolina molili, in mu Oetasyrus, to je, Svetazir rekli, kakor so ga drugi Slovani Svetavid imenovali. Darovali so mu konja kot naj hitriši stvar naj hitrišimu bogu.

(Konec sledí.)

Razjasnjenje zastran Ljublj. licealne bukvarnice.

V 5. listu „Vedeža“ smo med družimi rečmi iz življenja rajnciga Matija Čopa, vodja c. k. licealne bukvarnice v Ljubljani, to le brali: „Čop je res vse bukve učilišne (licealne) knjižnice Ljubljanske lepo vredil, in veliko kazalo spisovati začel, ki zdej v malej izbi od bravnice na desno stoji. Dosti dela in truda mu je moralo zavdati (prizadjati).“ — Rajnki Čop ni bil tega déla nikdar izdélal. Le namenil se je bil licealno bukvarnico popisati, in to namembo je bil vikšimu poglavarstvu naznanil, in zraven tega tudi obljubil, de bo celo bukvarnico v red djalo, česar je bilo tudi že

takrat práv potrebno. Zató je bil pa, kakor v imenovanim listu beremo, preden se je bil dela lotil, tudi od poglavarstva pohvaljen, če mu gré tedej zavoljo tega toliko zaslug, mu jih nikakor ne želimo kratiti.

De bo pa gosp. pisavec življenja rajnciga Čopa vedil, koliko je rajnki Čop k vredbi licealne bukvarnice pred svojo smertjo pripomogel, mu moramo ob kratkim le to povédati, de je bil le veči dél gerčkih, rimskih, nemških in pa ptujih klasikarjev, od katerih poslednjih je pa práv malo v Ljubljanski licealni bukvarnici, potém pa natoroslovske in botaniške bukve, popisal; vsih skupej tedaj le 11 omar bukev, v celi bukvarnici jih je pa 105 velicij omár in 4 manji, v katerih je že precej čez 30,000 bukev v lepim redu shranjenih. Vse drugo délo, to je popisovanje, vpisovanje v razne vpisnike (kataloge), vredovanje in še veliko družiga déla licealne bukvarnice je bil Čop pa svojim naslednikom zapustil, kateri so jo s združenimi močmi še le čez 6 lét po Čopovi smerti, to je v létu 1841 v tak red pripravili, de se zamorejo vsake bukve kmalo in brez veliciga iskanja najti. Torej vsakimu svoje!

Pri drugi priliki bomo pa Ljubljansko bukvarnico bolj na tanjko popisali. *

Novičar iz Ljubljane.

Légar se je v Ljubljani enmalo vkrotil; v vojaških bolnišnicah ni več taka velika sila bolnih. Pa semtertje po deželi se prikazuje. Bog daj! de pri malim ostane. Gosp. Dr. Schiffer, Dr. Melcer in Dr. Stöckl, kakor mnogi kirurgi in g. kaplani, ki so zboleli, so že na dobri poti k zdravju. — Na danes je napovedan prihod 4. bataljona našiga domačiga regimenta iz Laškiga, ki bo v Ljubljani ostal. — Smertno obletnico rajnciga Dr. Prešerna obhajati, bojo prihodnji petek ob 9. uri zjutrej bilje v Krajnji. Naprava tega spomína Krajnce lepó časti, posebno pa tiste rodoljube, katerim je za to posebno mar bilo. — Slovensko društvo je lani začelo denarje za spominek na grob rajnciga nabirati; zavolj mnogih lanjskih okoljšin je pa zaostala ta nabera, ktere se bo društvo zopet poprijelo, de se namenjeno delo doverši. — Za Krajsko deželo je 20 svetovavcov pri deželnih sodnijah izvoljenih, namreč: g. Lorenc Kunšič, g. Anton Schmalz, g. Janez vitez Lendenfeld, g. Janez žl. Schiwitzhofen — vsi bivši svetovavci poprejšnjiga deželniga in mestniga sodništva v Ljubljani; g. Anton Müller, bivši tajnik ravno tukaj, g. Jožef Piller in g. Jožef Vesel, bivši protokolista ravno tukaj, g. France Omejc, bivši protokolista tega vrada v Tarnovim v Galicii, g. Jošt Schrey, bivši svetovavec tega vrada v Rovinu, g. Avgust Schneditz, bivši kriminalni aktvar; g. Bernhard Rath, g. Janez Perko, g. Karl Raab, g. Ernest Bruner, g. Matija Binder, g. Valentin Murnigg, g. Dr. France Tomšič, g. Franc Kromer in Janez Brolih, bivši komisijski sodniki in komisarji, — in Edvard žl. Strahl, bivši avskultant dek. in mest. sod. v Gorici. — Večidel so ti gospodje Krajnci, ali saj slovenski jezik znajo, de bojo v stanu po potrebi svojo službo v obojnim jeziku opravljati. Kdor pri sodnicah na Krajskim obojniga jezika ne zna, se ga mora hitro hitro naučiti, de zadosti vstavnim postavam, in de ne spolni svojiga mesta le — na pol. — Ravno ko so imele Novíce včeraj zvečer v natis iti, je zaklenkalo visoko časti vrednemu gosp. profesorju L. Martinaku, ki je po dolgi bolezni umerl. Britka novica vsim domorodcam!

Novičar iz mnogih krajev.

Deželne vstave poredama sledijo. Tudi vstava za Česko kronovino je že na svitlim. Ondašnji deželni zbor bo imel 220 poslancov, — to je mogočna množica! — De bi se dohodki gimnazialnim učencam poboljšali, je minister úka Cesarju nasvetoval in presvitli Cesar so ga tudi poterdili. Prav je to; — vunder naš klic je: Usmilite se učiteljev začetnih šol po deželi; ti nar bolj potrebujejo pomoči! Ministerstvo je seer ukazalo, de se morajo učiteljem po deželi vsi dohodki natanjko odrajtovati, kakor poprej, — in če kakšna srenja noče z lepo dati, naj se pa s silo primora, de da, kar učitelju gré. To je vse prav in lepó — ali s tem ni veliko učiteljem po deželi pomagano. — Donava je že tako velika, de ste na Dunaji že dve bližnji predmestji zlo pod vodó. Noč in dan so čuvaji v čolnih po ulicah pripravljeni, v nesreči na pomoč biti. — V Galicii v Tarnovski kresli je 14 vasi popolnoma pod vodó; živina in živež sta večidel pokončana. — Na Ogerskim je strašno veliko snegá, in volkovi se kažejo sém ter tjé. Ni davnej kar je nek kmet na poti par škornic našel — pa ko jih v roko vzame, vidi de sta konca dveh nog v njih, ki sta bila požrešnim volkam ostala! — Sliši se, de so Ogersko krono zasledili, katero je Košut skril, ko je iz Ogerskiga bežal. Košutova žena, ki je bila dolgo na Ogerskim skrita, je srečno pobegnila čez Zemún v Beligrad, in od tod v Šumlo k svojimu možu na Turško. — Sliši se, de je v Černogori punt vstal. Zadriške novíce clo pišejo, de je Vladika Černogorski pobegnuti mogel. — Na Rusovskim Poljskim je toliko armade zbrane, de ni nikjer hišice, kjer bi vojakov ne bilo. Oficirji pravijo, de so k spodnji Donavi — proti Turškim — namenjeni. Silno veliko se tedaj tukaj žganja popíje, kér rusovski vojak je že zadovoljin, če imale vodke (žganja) dovelj. Po nar novejšim ukazu Rusovskega cara dobí vsak prosták (gmajnar) 5krat v tednu po pol funta mesá, zraven tega pa še 1 krajcar vsak dan, v vojski pa 2 kraje., — drugi krajcar pa se jim še le po vojski plača. — Nar imenitniši novica pretečeniga tedna je to, kar se je na Gerškim zgodilo. Vse je ostermélo, to prigodbo slišati, namreč: Angležko vladarstvo terja od Gerškiga vladarstva odrajtivilo nekiga plačila, ki ga ima Gerški kralj nekim Angleškim podložnikom dati, in v izgotavljenje tega plačila je zaperl Angleški barkovodja nanaglamlama gerške barkostaje in je Grekam nekoliko bark vzel. Rusovski in Francozki poslanec protestirata zoper to ravnanje: ne vé se tedej, kakó se bo ta reč skomatala. — Dunajske novíce pišejo, de gré ban Jelčić sred tega mesca iz Dunaja v Zagreb. — Včeraj so napravili na Dunaji stanujoči Slovani krasin slovanski bal na Dunaji, h katerimu so povabili tudi nekatere Slované iz bližnjih in daljnih krajev. — Slovanska akademija za vse Avstrijske Slované se napravlja, ktera bi bila središče za razvitek in povzdigo mnogoverstnih vednost in učenost v slovenskim jeziku. Hvale vredna misel je to; Bog daj, de bi se tudi izpejlala! — Vojaške bandera, ki so bile v vojskah takó poškodovane, de niso za rabo v armadi, se prihodnjič ne bojo več shranovale v vojaških orožnicah, ampak v cerkvah. — Sliši se, de se izdelujejo table, na katerih bojo imenitniši postave zapisane in takó napravljene; de se bojo mogle povsod v srenjskih hišah obesti in de bojo pri srenjskih zborih vsakimu pri rokah. —

Današnjemu listu je pridjan 6. dokladni list.